
**Föra barnen
på tal** -LOGGBOK
för årskurs 7–9

17.8 2019

Innehåll

Inledning

Föra barnen på tal-samtalet

Föra barnen på tal (FBT)-arbetet: syfte, process och centrala begrepp

Samtal om vardagen

Handlingsplan

Föra barnen på tal-rådslaget

Bilaga 1 Föra barnen på tal-arbetet. Förberedelser inför ett samtal

Bilaga 2 Lista över faktorer som stöder utvecklingen

Ett stort tack! Tack till alla de skolor, lärare, familjer och samarbetskompaner som gav feedback på loggbokens tidigare versioner och hjälpte till att utveckla och utforma loggboken. Feedback kan fortsättningsvis skicka till Bitta Söderblom och Tytti Solantaus (fornamn.efternamn@mieli.fi), MIELI Psykisk Hälsa Finland r.f.

Föra barnen på tal-samtalet © Tytti Solantaus

Föra barnen på tal-rådslaget © Mika Niemelä och Tytti Solantaus

INLEDNING

Föra barnen på tal-arbetet är avsett att hjälpa hem och skola att bygga upp en gemensam förståelse för ungdomen och handlingar som bygger på denna förståelse. Det konkreta målet är en hemmavardag och en skolvardag där ungdomen mår bra och som stöder hens¹ skolgång och utveckling. Detta mål motsvarar syftet som definieras i Lagen om elev- och studentvård (kapitel 1, §2). Den unga behöver inte ha några problem för att metoden ska vara aktuell. **Varje ungdom är värd ett samtal.** FBT -arbetet bygger upp samarbetet mellan hem och skola. Utbildningsanordnaren fattar beslut angående användningen av metoden.

FBT -arbetet i skolan består av ett FBT -samtal (en träff) och vid behov ett FBT -rådslag. Rådslaget efterföljer elev- och studentvårdslagen (kapitel 2, §14) och de riktlinjer som gäller för stödet för en enskild elev genom expertgruppen. Deltagarna i denna grupp väljs med samtycke av eleven eller, om hen inte har förutsättningar att avgöra betydelsen av sitt samtycke, med samtycke av vårdnadshavaren.

Tre alternativa sätt att genomföra FBT

Föra barnen på tal-arbetet i skolan kan genomföras på olika sätt. Skolan kan skräddarsy arbetet enligt vad som passar den egna verksamheten bäst. Gemensamt för alla alternativ är att vårdnadshavarna får loggboken i förväg samt webbadressen (www.mieli.fi) så att de kan bekanta sig med metoden.

- 1. I det första alternativet förs FBT-samtalet** med alla elever och föräldrar. Alla elever får stöd för sin inlärning och gynnsamma utveckling. FBT fungerar som en metod för det normala samarbetet mellan hem och skola, under t ex ett kvartsamtal eller andra motsvarande möten. En del skolor har tagit FBT i bruk på specifika klasser och härtill då ett behov för ett gemensamt samtal uppstått. Dessutom används metoden som ett sätt att bekanta sig när en ny elev börjar i skolan.
- 2. I det andra alternativet sätts FBT in** när en viss situation hemma eller i skolan, t ex förändringar, medför större stress för föräldrarna, lärarna och för ungdomens vardag. I detta alternativ är det fråga om prevention.
- 3. I det tredje alternativet används FBT-samtalet** när det redan finns problem. Syftet är då att ge stöd till vård och rehabilitering och att hjälpa eleven tillbaka till sin ordinära utvecklingsgång.

Dokumentering

FBT-samtalet

Dokumentationen av FBT-samtalet följer normal praxis (jämför t ex kvartssamtal). I ett flertal skolor gör man en notering i Wilma-systemet eller motsvarande system om att ett samtal har genomförts, vem som deltagit i det och de handlingar genom vilka läraren stöder elevens vardag under skoldagen.

FBT-rådslaget

Det memo som görs under rådslaget dokumenteras i elevhälsojournal med iakttagande av de föreskrifter som gäller för detta.

---

¹ Ordet hen/hens etc. används i här betydelsen hon/han etc. för att underlätta läsbarheten. Det kan initialt kännas ovant och obekvämt.

FBT -arbetet leder inte till att någon särskild information samlas in och registreras.

Loggböckerna varken förvaras eller arkiveras på skolan. Vårdnadshavarna tar sina egna loggböcker jämte anteckningar hem.

Material till vårdnadshavarna före FBT-samtalet

Vårdnadshavarna får loggboken och webbadressen för metoden (**www.mieli.fi**). Genom att på förhand gå genom samtalets teman kan familjen förbereda sig inför mötet. Möjligheten att göra det hjälper dem även att fatta beslutet att delta i samtalet.

FÖRA BARNEN PÅ TAL-SAMTALET

Välkomsthälsning och samtal kring syfte, process och centrala begrepp

Syfte

Föra barnen på tal är en metod vars syfte är att underbygga barns välbefinnande, lärande och utveckling som ett samarbete mellan hem och skola. Metoden är också avsedd att hjälpa förebygga sociala och emotionella problem hos ungdomar samt att stödja ungdomen under eventuell rehabilitering.

Deltagandet i FBT -samtalet bygger på föräldrarnas² vilja att delta i samtalet.

Loggboken erbjuder en struktur för samtalet (minneslista) och används som att stöd för det. Det är inte fråga om en blankett för att samla in information eller ett utvärderingsformulär.

Centrala begrepp i FBT

I FBT går man är en genom **ungdomens vardag och livssituation**. Den handlar om att identifiera styrkor och sårbarheter i ungdomens livssituation och hos hen³ själv i olika sammanhang: hemma, i skolan och i olika fritidsmiljöer.

Styrkor är saker som fungerar som vanligt. Genom att lägga fokus på styrkor stöder man ungdomens och familjens vardag. Märk väl att styrkor inte bara avser särskild duktighet eller framgång.

Sårbarheter är både saker som redan är ett problem och saker som kan bli ett problem om inget görs. I fråga om sårbarheter handlar det om att agera förebyggande.

Styrkor och sårbarheter uppstår genom det samspel som finns mellan ungdomens och hans omgivning. Detta innebär att vi vuxna har möjlighet att påverka dem. Detta sker med genom handlingarna som planeras i handlingsplanen.

För att illustrera olika teman, särskilt då styrkor och sårbarheter, innefattar loggboken exempel på dessa. De är kort och gott enbart exempel. Styrkor och sårbarheter liksom deras betydelse uppstår med utgångspunkt i ungdomens helhetssituation.

Under samtalet kan ibland framkomma omständigheter som klart kräver åtgärder. Då kommer man överens om att söka lösningar då det är dags att ta itu med handlingsplanen. Samtalet kan härefter fortsätta. Syftet med kartläggningen är att få en övergripande bild av ungdomens situation innan man funderar på vad envar ska göra.

I loggboken nämns de olika deltagarna alltid i samma ordning när det är dags att bedöma styrkor och sårbarheter. **Det betyder inte att samtalet måste löpa i denna ordning**. Vem som tar upp varje tema varierar beroende på situationen. Det är viktigt att ungdomen inte tvingas till att prata om hen hellre låter bli.

Handlingsplan

De styrkor och sårbarheter som identifieras i samtalet återkommer man till då det är dags att komma överens om stödet till ungdomen i vardagen: hur skall viktiga styrkor stärkas och tillvaratas i vardagen samt hur skall de främsta sårbarheterna lösas.

---

² Ordet förälder betyder här ungdomens vårdnadshavare oberoende släktskap

FBT-rådslag

Om det behövs fler aktörer för att genomföra handlingsplanen sammankallas ett rådslag.

Olika uppfattningar: en möjlighet och en rikedom

Ungdomen, föräldrar och personal kan ofta ha helt olika uppfattningar och erfarenheter. Det handlar inte om rätt eller fel, utan om att var och en har sin egen synvinkel på saken. Hem och skola är två olika slags utvecklingsmiljöer, så det är naturligt att ungdomen beter sig olika i vardera. En god grund för samarbete är att man visar respekt för varandras uppfattningar.

Listan över faktorer som stöder utvecklingen (bilaga 2)

Under samtalets gång och särskilt då man planerar konkreta handlingar till stöd för vardagen kan listan över faktorer som på ett positivt sätt gynnar ungdomens utveckling komma väl till pass.

Sekretess

Lärare och andra yrkesverksamma är bundna av sekretess kring elevens och familjens privata angelägenheter. Familjemedlemmar kan förtroligt samtala om ungdomens vardag med läraren under såväl FBT -samtalet som -rådslaget.

Familjens anteckningar

SAMTAL OM UNGDOMENS VARDAG

1. Diskussion om ungdomen; hem och skola

- Är det något ni skulle vilja berätta om er familj? Föräldrarna och ungdomen
- Är det något ni skulle vilja berätta om skolan och klassen? Hurudan är klass- och skolmiljön för just denna ungdom? Läraren och ungdomen
- Till ungdomen: Vad skulle du vilja berätta om dig själv? Den unga kan behöva någon följdfråga beroende på situationen, till exempel ... Är du mer försiktig av dig eller tvärtom mera fartfylld? etc. Hurudana saker gillar du, vad gör du gärna? Vad njuter du av? Ifall det finns fler barn i familjen: vad brukar du göra med dina syskon?
- Önskar föräldrarna berätta något mer? Än läraren?

2. Hur mår den unga? Ungdomens känslor och humör hemma, i skolan och med kompisarna

Och därtill: Vilka saker påverkar ungdomens humör, vad väcker gott respektive dåligt humör?

Styrka: ungdomen är i regel på gott humör och känslspråket är rikt och brett; visar sina känslor öppet

Sårbarhet: ungdomen är ofta nedstämd, initiativlös, lättirriterad och har olika rädslor; känslouttrycket är snävt eller så uttrycker ungdomen inte sina känslor alls; olika känslolägen avlöser varandra på ett oförutsebart sätt.

Ungdomen	Styrka	Sårbarhet
Föräldrarna	Styrka	Sårbarhet
Läraren	Styrka	Sårbarhet

3. Ungdomens agerande och beteende hemma, i skolan, på fritiden

Fundera även på följande: Vad kan det vara som spelar in i hur ungdomen agerar och betar sig?

Styrka: för det mesta umgås den unga med både vuxna och andra jämnåriga på ett positivt sätt, blir inspirerad av nya saker, njuter av gemensamma aktiviteter, håller fast vid sina åsikter konstruktivt och blir sams efter konflikter, osv.

Sårbarhet: ungdomen är tillbakadragen, tar lätt till gråten, är konfliktbenägen, mobbar eller mobbas, får ofta raseriutbrott, idealiserar våld, prövar på berusande medel osv.

Ungdomen	Styrka	Sårbarhet
Föräldrarna	Styrka	Sårbarhet
Läraren	Styrka	Sårbarhet

Familjens anteckningar

---

4. Vardagssysslorna hemma och stämningen kring dem Ungdomen och föräldrarna

Dygnsrytm	Styrka	Sårbarhet
Tillräcklig vila, sömn	Styrka	Sårbarhet
Ätande	Styrka	Sårbarhet
Utevistelse och fysisk aktivitet	Styrka	Sårbarhet
Hemifrån till skolan och vice versa	Styrka	Sårbarhet
TV, dator, spel och sociala medier, mobil	Styrka	Sårbarhet
Läxor	Styrka	Sårbarhet

5. Skoldagens rutiner och stämningen kring dem Ungdomen och läraren

Hemifrån till skolan och vice versa	Styrka	Sårbarhet
Lektioner	Styrka	Sårbarhet
Måltider	Styrka	Sårbarhet
Raster, övergångssituationer	Styrka	Sårbarhet
TV, dator, spel och sociala medier	Styrka	Sårbarhet
Medverkan i grupp	Styrka	Sårbarhet
Frånvaron och förseningar	Styrka	Sårbarhet

6. Lärandet

Ungdomen	Styrka	Sårbarhet
Föräldrarna	Styrka	Sårbarhet
Läraren	Styrka	Sårbarhet

7. Trivsel i skolan. Vad gillar du, vad gillar du inte? Vad säger ni andra, något ni vill tillägga?

Styrka: det finns saker som den unga gillar.

Sårbarhet: det finns inte riktigt någonting som ungdomen gillar, tillvaron består mest av tråkiga saker.

Ungdomen	Styrka	Sårbarhet
Föräldrarna	Styrka	Sårbarhet
Läraren	Styrka	Sårbarhet

8. Fritid

Styrka: ungdomen har intressen och konstruktiva sysslor, både på egen hand och tillsammans med andra.

Sårbarhet: den unga är utanför, har inga intressen, är intresserad men har inte möjlighet att delta, aktiviteter finns men de är inte konstruktiva.

Ungdomen	Styrka	Sårbarhet
Föräldrarna	Styrka	Sårbarhet
Läraren	Styrka	Sårbarhet

9. Konflikter hemma, i skolan och med kompisarna.

Hur uppstår de och hur reagerar de vuxna/syskonen/kompisarna, hur reagerar den unga?

Diskutera även huruvida någon av de inblandade har blivit hårdhänt eller sagt något elakt efter att ha tappat tålamodet. Om detta har hänt, tas saken upp när det är aktuellt att i Handlingsplanen söka lösningar.

Styrka: konflikter förekommer men vi klarar av dem. Ingen blir kvar och sura.

Sårbarhet: konflikter är vanliga och präglar samvaron, det är svårt eller omöjligt att jämka och kompromissa, konflikterna medför fysiskt eller psykiskt våld (hårdhänthet, kränkande ord, utskällning osv) från någon av de inblandade (det kan även vara en vuxen).

Ungdomen	Styrka	Sårbarhet
Föräldrarna	Styrka	Sårbarhet
Läraren	Styrka	Sårbarhet

10. Oro. Har ni varit oroliga för den ungas skull? Har du själv varit orolig eller bekymrad över något? Behövs det hjälp? Oroväckande beteende, konstigt prat, konstiga känslor, rädsla, isolering, annat?

Ungdomen	Styrka	Sårbarhet
Föräldrarna	Styrka	Sårbarhet
Läraren	Styrka	Sårbarhet

11. När det finns stress eller problem i en utvecklingsmiljö kan en annan bära och stöda ungdomen, om man känner till behovet för stöd.

Att se helheten i den ungas situation hjälper vårdnadshavare och lärare att fungera på bästa möjliga sätt. Anteckna idéer för lösningar och handlingar i Handlingsplanen.

- Finns det något i skolan som eventuellt påverkar hur ungdomen mår och som kan vara betydelsefullt för vårdnadshavaren och läraren i samspelet med den unga?** Exempel är mobbning, rastlöshet i klassen, många vikarier, en allmänt utmattad stämning, osv.

Läraren, ungdomen, föräldrarna

- Finns det något annat i ungdomens liv som ni vill nämna och som kan vara betydelsefullt för vårdnadshavaren och läraren i samspelet med den unga?** Exempel är mobbning under fritiden/på nätet, en svårt stressad förälder, en allmänt utmattad stämning hemma osv.

Föräldrarna, ungdomen, läraren

12. Har ungdomen en lärare eller någon annan vuxen i skolan som hen kan vända sig till? Vad säger du själv?

Ungdomen	Styrka	Sårbarhet
Föräldrarna	Styrka	Sårbarhet
Läraren	Styrka	Sårbarhet

13. Har ungdomen ett betydelsefullt socialt nätverk? Vad säger du själv? (t.ex. vänner, kompisar från hobbyer, släktingar, vänfamilj, den egna klassen, vuxna i skolan eller liknande)

Ungdomen	Styrka	Sårbarhet
Föräldrarna	Styrka	Sårbarhet
Läraren	Styrka	Sårbarhet

14. Uppfostringsmål och pedagogiska mål

Uppfostringsmålen hemma och de pedagogiska målen i skolan kan vara annorlunda. Till exempel i skolan handlar målen om lärande, sociala färdigheter, flexibilitet och gruppfärdigheter. Mångfalden av kulturella bakgrunder i hemmen är en ytterligare dimension i denna viktiga diskussion.

Styrka: målen är likartade eller kompletterar varandra.

Sårbarhet: målen står i konflikt med varandra.

Familjens anteckningar

---

15. Handlingsplan i fråga om styrkor och sårbarheter

Ungdomen, föräldrarna och läraren väljer de viktigaste styrkorna och sårbarheterna som man vill rikta in sig på. De planerar **konkreta handlingar** utifrån envars möjligheter och resurser, och i lärarens fall utifrån hans jobb-beskrivning. **Listan över faktorer som stöder utvecklingen** kan användas som hjälp (bilaga 2). Samtidigt funderar man på om det behövs extra resurser på något område och om det behövs ett rådslag.

HANDLINGSPLAN

Överenskomna handlingar som avser den ungas styrkor (styrka och handling)

Hemma: _____

_____

_____

I skolan: _____

_____

_____

Extra resurser? För vad och av vem?

_____

_____

Överenskomna handlingar som avser sårbarheter (Sårbarhet och handling)

Hemma: _____

_____

_____

I skolan: _____

_____

_____

Extra resurser? För vad och av vem?

_____

_____

Om FBT -rådslaget anses nödvändigt, skall man samtala om det med ungdomen. Om den unga inte är närvarande, uppmanas föräldrarna att berätta för hen vad rådslaget innebär samt att gemensamt fundera på vem som bjuds in. Den unga kan även själv föreslå deltagare. Rådslaget kräver också ungdomens samtycke (Lagen om elev- och studentvård kapitel 2, §14). Förälders samtycke är tillräckligt om ungdomen inte har förutsättningarna för att själv bedöma saken.

Ifall ett rådslag ej behövs går man vidare till punkt 17.

16. Förberedning av Föra barnen på tal-rådslag

1. **Beskrivning av hur rådslaget går till.**
2. Kom överens om teman, välj betydelsefulla styrkor och sårbarheter inom dem. Kom också överens om vad familjen inte vill prata om.
3. Kom överens om vem som ska bjudas in, när rådslaget ska hållas och vem som bjuder vem.
  - a. Valda styrkor och sårbarheter, andra teman?

- b. Vem som ska bjudas in, vem bjuder?

---

17. Hur kändes detta samtal? Avslutning.

I ett samarbete finns det alltid saker som går bra och saker som känns svårare. Vissa frågor är det till exempel lätt att prata om, andra kan det vara knepigare med. Hur känns det för er att diskutera å ena sidan önskemål och glädjeämnen, och å andra utmaningar och problem, som gäller livet hemma, ungdomen och skolan? Har ni önskemål för framtiden? Kom ihåg att ett gott samarbete är en stark positiv faktor för ungdomens välbefinnande och utveckling.

Till sist en påminnelse: det går alltid att ta om FBT-samtalet. Det kan vara en god idé särskilt om det sker förändringar i familjen eller skolan som på ett eller annat sätt är en risk för den ungas välbefinnande. Det kan vara läraren, en förälder eller ungdomen som ber om ett FBT-samtal.

Tack till deltagarna!

FÖRA BARNEN PÅ TAL-RÅDSLAGET

1. Föräldrarna och/eller ordföranden hälsar alla välkomna. Presentationsrunda.
2. Ordföranden berättar hur rådslaget kommer att gå till och **hur det har förberetts**. Samtidigt kommer man överens om vem som antecknar de handlingar som planeras i memot (se på följande sida).
3. Familjemedlemmarna och/eller ordföranden, i **överenskommen ordning**, berättar om **orsakerna till rådslaget och vilka saker de vill arbeta med**.
4. Diskussion. **Ungdomen ska tas med som fullvärdig deltagare**.
  - a. Preciserande frågor och synpunkter
  - b. Idéer för hur man vill gå vidare, tema för tema.
  - c. Idéerna omsätts i konkreta handlingar för vardagen.
5. **Dokumentera det ni gör i ett memo. Skriv ner de avtalade handlingarna** på whiteboard/blädderblock eller projicera dem på väggen (se mallen nedan). Varje deltagare får memot i slutet av rådslaget. Yrkespersonerna står i allmänhet högst upp på listan, och familjens sociala nätverk och familjemedlemmarna kommer efter dem. På det här sättet kan familjen passa in sina handlingar i den helhet som de andra har lagt fram. Det går också att göra annorlunda efter behov.
6. Kom överens om en uppföljande träff. **Vi rekommenderar åtminstone en sådan träff**, så att man tillsammans kan konstatera vad som har åstadkommit och om fortsatta handlingar behövs. Det uppföljande rådslag följer i stora drag strukturen för rådslaget. Man börjar med en kort genomgång av den ungas situation och en titt på i vilken mån de planerade handlingarna har genomförts. Vilka lärdomar har ni dragit av att genomföra planen, med fortsättningen i åtanke? Om det behövs skriver man ett nytt memo med de handlingar man vill sätta in närmast. Helheten avgör hur många träffar det blir och med vilka intervall.
7. Kom överens om när nästa rådslag ska hållas och vem som ska delta.
8. Ordföranden gör en sammanfattning, ger alla en kopia av memot, tackar deltagarna och avslutar träffen.
9. Utöver memot görs anteckningar i enlighet med Lagen om elev- och studerandevård (kapitel 3, §20).

Memo/Sammanställning

Föra barnen på tal-rådslag: _____ (datum)

Teman (t.ex. 1–3)	Tema 1: Tema 2: Tema 3:	
Deltagare/Vem	Vilken konkret gärning, när (t.ex. datum, klockslag)	Uppföljning, när

Bilaga 1 © Tytti Solantaus

Föra barnen på tal-loggbok, åk 7-9

Föra barnen på tal-arbetet. Förberedelser inför ett samtal

Hem, skola och fritidskretsar är utvecklingsmiljöer.

Utvecklingsmiljöerna - hemmet, skolan och fritidskretsarna - har både en egen, självständig betydelse och en starkt samverkande roll i ungdomens utveckling. Både det som fungerar och det som är ett problem i en utvecklingsmiljö påverkar hur ungdomen är i en annan, på vilket humör hen är, hur hen agerar och hur hen lär sig. Att se helheten hjälper oss vuxna att fungera på bästa möjliga sätt med ungdomen. Vi vet också att **en utvecklingsmiljö kan bära ungdomen när det finns problem i en annan, om man känner till behovet för stöd och uppmuntran**. En förstående och uppmuntrande lärare kan till exempel hjälpa ungdomen att klara sig bra i skolan när det är svårt hemma.

FBT-arbetet är avsett att **hjälpa hem och skola att bygga upp en gemensam förståelse för ungdomen och ett samarbete i denna anda**. Det konkreta målet är en hemmavardag och en skolvardag där ungdomen mår bra och som stöder hens skolgång och utveckling.

Varför satsa på ungdomens vardag? Därför att den dagliga mänskliga kontakten och de dagliga sysslorna och rutinerna är oerhört viktiga för barns utveckling. I svåra livssituationer är de särskilt viktiga för att man ska klara sig. I skolmiljön är det viktigt att skoldagen går på bästa möjliga sätt i fråga om lärande och välbefinnande i skolan. Ungdomen behöver inte ha några problem för att metoden ska vara aktuell. **Varje barn är värd ett samtal**.

FBT-samtalet ger de två parterna med fostringsansvar en stomme för **dialog på jämlika villkor**. För skolan är det dessutom en möjlighet till ett systematiskt, standardiserat arbete med alla föräldrar. Bägge fostrande parter har sitt ansvar för ungdomen och hens vardag, sin egen uppgift och expertis. **Båda vinner på att dela denna expertis med den andra**. Varje tema behandlas ur både hemmets och skolans synvinkel. **Metoden Föra barnen på tal är ett gemensamt verktyg för hem och skola**. Samtalet bygger på föräldrarnas vilja att delta i det.

Deltagarna

Ungdomen, föräldrarna och läraren och vid behov en stödperson deltar i FBT-samtalet. Andra eventuella deltagare kommer man alltid överens om med ungdomen och föräldrarna. Det är även möjligt att t ex hälsovårdaren lotsar det gemensamma FBT -samtalet då familjemedlemmarna och läraren samtalar om ungdomens vardag.

Ungdomen kan **bjudas med att delta i FBT -samtalet** förutsatt att vissa saker säkerställs. **Det viktigaste** är att samtalet är **uppbyggande och stödjande för ungdomen**. I samtalet skall man lägga tonvikt på förståelsen för den ungas situation och sträva till konstruktiva åtgärder för framtiden. **För det andra** ska ungdomen vara villig att komma. Hen får inte tvingas att delta. **För det tredje** ska ungdomen tas med som fullvärdig samtalspart,

inte som passiv åhörare. Det är därför som ungdomen finns med som samtalspart under varje tema i loggboken. **För det fjärde** bör ungdomens utvecklingsålder tas i beaktande. Det är viktigt att språket som används är bekant och begripligt för hen.

Samtalet genomförs som ett samtal **mellan vuxna** när det är viktigt att få koncentrera sig på ungdomen och dess vardag och uppbyggandet av samarbetet i lugn och ro vuxna emellan. I dessa fall rekommenderas att temana i loggboken tas upp med ungdomen före FBT-samtalet så att de vuxna kan **återge hens åsikter under samtalet**. Vidare är det önskvärt att de handlingar som planeras under FBT-samtalet även tas till tals med ungdomen och att ungdomens åsikter och förslag på handlingar beaktas.

Föra barnen på tal-rådslaget handlar om att komma överens om handlingar till stöd för ungdomen. **Här är ungdomens egna synpunkter och idéer viktiga** så hen ska bjudas in att delta i rådslaget. Viktigt är att de aspekter som nämns ovan angående ungdomens deltagande och bestämmelserna i lagen om elev- och studerandevård iakttas.

Föra barnen på tal-loggboken och hur den används

Loggboken är den struktur som samtalet följer. Den ska användas för att säkra att metodens väsentliga innehåll finns med. Det är ändamålsenligt att bekanta sig med loggboken och gå igenom den tillsammans med ungdomen före FBT-samtalet. Observera att **loggboken inte är ett redskap för att inhämta information eller en utvärderingsblankett som ska fyllas varken under samtalet eller på förhand**.

Föräldrarna ska ta **loggboken med till samtalet**. I loggboken finns plats för egna anteckningar så att föräldrarna kan fortsätta att prata om de olika temana hemma med ungdomen. Loggböckerna förvaras inte i skolan.

Med önskan om goda samtal!

FAKTORER HEMMA OCH I SKOLAN SOM STÖDER UNGDOMENS UTVECKLING

1. **En varm och fungerande relation med föräldrar och syskon**, och med den större familje- och kompis-kretsen.
2. Ungdomen har, enligt egna förutsättningar, **hobbies och vänner** samt **uppbyggande aktivitet** tillsammans med dem
3. Skolgången ses som en viktig sak hemma. Föräldrarna visar intresse för skoldagen, pratar med ungdomen om läxorna och om vad hen lär sig, uppmuntrar med det som känns svårt och gläds tillsammans med ungdomen när hen lyckas.
4. **En bra och fungerande relation med läraren/lärarna**. Ungdomen känner att läraren uppskattar och förstår hen, och är intresserad av hen. Ungdomen har möjlighet att be om och få hjälp när det behövs. Ungdomen får uppmuntran med svårigheter och saker som lyckas noteras.
5. **En så fungerande vardag som möjligt, hemma och i skolan**. I detta ingår bl.a. alla dagliga sysslor och kontakten med olika människor, till exempel att gå till och komma hem från skolan, lektioner, raster, måltider hemma och i skolan, läxläsning, utevistelse, hobbyer och fritidssysselsättningar, dagsrytm och vila. Ungdomen har egna uppgifter som hen klarar av att utföra. Hen vet och förstår vilka reglerna är hemma och i skolan.
6. **Känsla av att höra hemma i skolan** och av att höra till sin grupp. Ungdomen är uppskattad och väntad i gruppen, hen är en uppskattad del av sin klass/grupp.
7. **Vardagen innehåller känslor av glädje och av att lyckas**. Det kan handla om helt små men trevliga situationer. Om tillvaron i hemmet är tung är skolan och fritidsaktiviteterna extra viktiga som källor till glädje och känsla av att lyckas. Det samma gäller även omvänt.
8. **Ungdomens känslor, sinnesstämning och beteende får förståelse** och hem och skola samarbetar för att ge stöd när det är svårt.
9. **I ungdomens vardag ingår en känsla** av att vara omtyckt, värdefull och unik. Denna känsla kommer från den vuxnas blickar, ansiktsuttryck, gester och tonläge i kontakten med ungdomen, och från hur de stannar upp och lyssnar och pratar med ungdomen när hen har något ärende. Det syns även i sättet på vilket vuxna pratar om ungdomen när hen inte är närvarande. Detta gäller såväl hemma som i skolan.
10. **Ungdomen stämplas inte som ett problembarn**, även om hen har problem. Man förstår **(1)** att även om ungdomen har problem så definierar problemen varken ungdomen eller hens framtid, **(2)** att negativa stämplingar påverkar hur ungdomen bemöts, hens lärande och i vilken riktning hens utveckling går, och **(3)** att de eventuella problem som barn har bottenar i samspelet med omvärlden, något som vi vuxna kan påverka.
11. **I skolan talar man om ungdomens föräldrar och familjebakgrund** med värme och respekt, **liksom hemma om lärarna**. Ungdomen får känna att man i skolan förstår och respekterar eventuella olikheter hos hen själv och hens familj. Ungdomen känner sig trygg hemma och i skolan.
12. **Ett gott samarbete mellan föräldrar och lärare**. Det är viktigt för varje barn att de vuxna i hens liv samarbetar och uppskattar varandra. Detta är särskilt viktigt för barn som genomlever svårigheter.